

ADY ANDRÁS

PRIVÁT MÉRTAN

Versek

Alutus könyvkiadó
Csíkszereda, 2006

(Fülszöveg)

Egy riadalmas lélek önvigasza – így lehetne jellemezni Ady András újabb verseit, amelyek kettős szemléletben, egy gyermeki és egy felnőtt világlátás egymással szembesített logikája és indulatvilága mentén csiholja ki azokat a tanulságokat, melyek e költészetet éltetik.

Takarékosan adagolt belső rímek emlékeztetnek olykor, hogy a líra vizein evezünk ugyan, de a belső szembesítés életre-halálra megy, a költő pedig minden esetben az élet pártján áll.

Cseke Gábor

Tartalom

Híd a semmi fölött

GESZTUS
ANDERSEN ÁLMA
VÁLTOZÁSAINK
EXUPÉRY
VADÁSZAT
HÍD A SEMMI FÖLÖTT
NAGYANYÁM
MENTÉS
À LA RECHERCHE...
BARLANGRAJZ
HALÁSZ ÁLMA
A KOLDUS
FOHÁSZ
TALAJVESZTÉS
GONDOLATOK A VÁROS-PARTON
    Első őrségváltás
    Második őrségváltás
    Harmadik őrségváltás
VERS VASÚT
FEKETE-FEHÉR
TEJ
LÁMÚR
SKÍZIS
FRAKTÁL KÉP
OKTÓBERI KÖNYVÉGETÉS
NIHIL
ALKONY AZ ERDŐBEN
CSALÁDOM
IDŐCSEPPEK KÖZT
TÜKRÖM-TÜKRÖM
KÉRDŐ
BÁL UTÁN
GONDÚZÓ, ANYÁMNAK
ÉLVETEMETÉS
JELENTÉS A JÁTSZÓTÉRRŐL
PÁLYAMUNKÁK
NÁSZAJÁNDÉK HELYETT

Privát mértan

NAGYBÁTYÁM RAJZOLOM
EGY FESTMÉNYRŐL
ESŐBEN
DOHÁNY EROTIKA
HÁLÓMBAN
AKT
VAKVÁGÁNYON
PRIVÁT MÉRTAN
KETRECBEN
KENTAUR
MOZDULATOM METSZETE
EGY MONDATBAN
A HEGY
HIÁBA
CITO, CITISSIME
ÁLOM ISTÁLLÓ
ÉN, A BÁTYÁM

Egy rövidre szabott életpálya lenyomatai
Cseke Gábor: Családi felderítésen

Híd a semmi fölött

GESZTUS

Félve nyújtod kezéd,
mintha távolba – láthatár felé – indulna,
vizen futna kíváncsi-remegve,
ha ujjak szirma, szárnyvitorlák
fehér vászna dagad...
(alant a nyugodt asztal lapja lakktengerbe fagyva)
... friss reggelt fog, tart vigyázva,
ha a tenyér élet- s szerelemvonal kötélzetén
fogódzva, függve, akarva,
a kereső becézés célba vágyik.

Kis fedélzeten a felfedezés bújócska-izgalma,
feszülő idegek, idegen tájak, társ-sejtek
csodája lassan formát ölt
(mint messzi szirtek, partok délibáb-párában),
s remények csalóka biztonsága,
a viselő hajnal méhén várja...
– alak-háttér játék, ígéret szintjéről
miként vált való tárgyra –
ha félve felém nyújtod kezéd.

ANDERSEN ÁLMA

Alkony az állomáson,
ahogy fények szöknek a hegyekbe,
a városközpont felé
már árnyakkal telített a tél,
s tompán, unottan hull a hó
fáradó pasztellszínekre.

Ahogy biceg, mintha fehér,
steril lapra festve, nyomva:
szürke mundér, istáp, puska,
ráégetve, rátaposva,
hóbafojtva pontról-pontra,
a holdfényszóró sugarát kerülve,
magát mentve, óva, lopva...

Alkony, hallgatag kapuk
körül hunyt ablakok kissé billent sora,
lebeg a hó szürkén-fehéren,
s dühösen, sétányról-sétányra
szorul ökölbe lassan a város...
markában a leszerelt ólomkatona.

VÁLTOZÁSAINK

Mondtad, semmi sem marad,
örök hajnalok, nappalok vég nélkül az égen
nincsenek, s éjszaka is tán addig,
míg behunyt szemmel hisszük a sötétet.
Mondtad, környezetem mint
kabátot kinövöm, ismert
tájak helyett belső utakat fáradok,
mondtad s én hittem is nem is...
rohantak velünk a napok.
Hogy változni fogsz,
lassuló keringés része, ősz és tél leszél,
hogy őszben, télben semmi sem örök,
hogy nincsenek hajnalok, nappalok
vég nélkül az égen, s éjszaka van,
ha nyílt szemmel hiszek a sötétben...
Hogy a halálod is lehet változás,
nem mondtad!

EXUPÉRY

Kinn a sivatag-város dűnéi közt
zúg a hajnal, a hibás motor,
és óriás fénylapát a láthatár mögé
hullott árnyakat dobál...
Benn a szögek, sarkok szorítása
szűkölve követ, s a tágas tér
hazug mása négyzetté törpül,
ha a falak – derékba törtek –
összenyomva, megőrölve ugyanonnan
ugyanoda visszaűznek, s a néhány
nyílás fulladásra, tudati
zuhanásra elég...
Egy pilóta aggódva, makacsul
próbál betenni mellém egy bárányt.

VADÁSZAT

Ha a világ egy körmetszet,
s a célkereszt lét-nemlét
szálai közt vergődve, fogolyként
időből-térből kiesel,
ha izomrostok éj-hajnal szálai
rettegve csúsznak el egymáson,
s mint ösztön villansz, szállsz,
szálakra bomlott rétek,
álmukban egymásnak dőlt
fák sorfala közt
rohansz semmiből a végtelenbe,
s tépett, roncsolt önmagad
hátrahagyva, mint tajtékzó impulzus
áttöröd a hanghatárt...

Ha a világ egy körmetszet,
s a lét-nemlét célkereszt,
életed belefér egy távcsőbe.

HÍD A SEMMI FÖLÖTT

Látod, egy hajnal kellett,
kis vakmerő rettenet,
hogy túljussál akkor a Hídon
– hol nagyapa bátrabb volt
s előtted átment –,
hogy lemondjon Rólad az élő idő,
egy Rólad írt történet,
és ismert világunk ismeretlen
része most biztosan elfeled.
Vesztettünk mi, gazdagabbak Ők,
most valami furcsa-kegyetlen
istengyermek rángat Onnan,
s a bábjáték vonaglássá torzul –
Itt, a fájdalomban...

Egy hajnal kellett, látod?
– vakmerő rettenet –
s bár mindig félted
az innen-oda, semmi fölött
kifeszített korlát-kötelet,
túljutottál akkor a Hídon...
s mivel semmi másunk nem volt,
mindenünk Veled ment.

NAGYANYÁM

Elnézem, hogy ágyadban olvasol,
S szemüveg-kapudon átmegy egy világ.
Mialatt odakinn a kérdések visszahullnak a városra,
Fáradnak szín-gyermekek, kacajok, átmenetek,
Halkul és túlexponál a táj,
S akaratod a homályba fúrva,
Figyelmed lassan-lassan fáj...
Mialatt odakinn az alkony szügyig sötétben áll,
Elnézem, hogy ujjaid vezetik a sorok,
S a könnyvet nyugodtan, ahogy szereted,
A végétől forgatod.

MENTÉS

Könnyed hajnal hajtja
hajóm, a homályban
fél lábon álló árboc
a kötélzetnek dől, sovány,
vitorla-kabátba csavart teste
pihen.
Korai fények csapata pányvát
dob, s a partot közelebb húzva,
kikötök... ébredek.

Nézem, ahogy álomárban,
álomszirtek vonzásában,
te még vesztésre állsz,
s látlak széthullva szálakra
bomlani, mint vízbefúlt
napsugár, mely a mélybe
fúrva, megvakulva a semmibe
száll...
Még viharban vagy... alszol.

Könnyed hajnal úzi
hajóm, s a fénybe feszült árboc
vitorla-kabátba csavart teste
hajlik...
A partot gyorsan láthatárba
zárom, alszom.
Indulok érted a viharzónába.

À LA RECHERCHE...

Nincs értelme várni,
a távolból kutatva vágyni,
ha erőtlenségekben,
néha kimeszelsz (hajnali csendben)
egy lakatlan szobát magadban.
Ha tévelyegve egy tágas testben,
folyosót sétálsz egy kevés érzelmnek,
s falaidon kívül steril angyalok
telepítenek torz biztatást,
az irgalmas-butító feledésbe.
Lassan nincs értelme értelemnek...
csak szemlélni (vissza az emlékekbe).

BARLANGRAJZ

Van, hogy deréktól,
van, hogy csak derékig,
naponta váltanak meg
– de mindig csak félig –
önjelölt istenek.

Pedig én születéstől,
elszánt mélybe mentve,
álombarlang rejtekében,
lélekjárat falaira,
ősemberi hittel festek
– keresek biztos utat –
egy fordított, kicsinyített,
de személyes Urat.

HALÁSZ ÁLMA

Hátára vette az éjt
a mély, sötét fodrok
lusta taktusa, felhő
csónakot ringat tova
– örök ritmusra –,
s az égen okosan cselez
szigonyt egy halszerű csoda
– a görbült gerincű hold –,
mintha idő és kor nélkül
úszna, felleg-nyomdokvízbe
sodorva.

Hátára vette az éj
a mélyt, s a magasban,
árnypalánkon áthajolva,
konok-ősz csillag halászik
– fáradt évezredek óta –
a tört vázú holdra.

A KOLDUS

Utolsónak jött a város alól,
innen még fények, onnan már
árnyak hozták, kergették, tolták
s hogy megérkezett, lassan, sarokba
húzódva elolvadt, s vakolatpórusok,
téglarepedések nedvszívó ereje megnőtt.
Súlyosan mozdult a tömb, feléje
csúszott vasbeton lába, lassan épület
alá tört feje, majd törzse hajlott
hátra, síkok présébe száraz zörrenéssel
sorvadt földszint, alap közé, s ahogy
fölötte, ablakain felvillantott álmát
nyújtózta az emelet-kolosszus,
pengevékony hajnal csonkolta csípőjét, lábát.

Reggelre, mint atomcsapás után,
árnya ráégett a falra.

FOHÁSZ

Szedd össze, kérlek,
ezt a szétesett hajnalt.

Ma kalapáccsal esnék a színeknek,
s a szilánkok közt sziszegő dühöm
tombolva taposná árnyakká
a szétpergő fényeket.

Szedd össze, kérlek,
ezt a széthullott napot.

Ma ököllel vernék minden épet-szépet,
s a jóból gonosszá tíz körömmel vájnám,
konok erővel vésném, vágnám
a monokróm rémet.

Szedd össze, kérlek,
a szálakra bomlott sötétet.

Menekülnék előlem, magamba,
félelembe rejtve, félelmem elől,
lassan feloldva, fakulva mindenben,
minek nincs nyoma, törvénye, emléke,
felejtve és elfeledve, térden kérve...
– mikor hajnalokra hullott napok
kísérnek a tehetetlen éjbe –
... hogy szedj össze engem,
még élve.

TALAJVESZTÉS

Fény és sötét közt,
saját a kötélpálya,
enyém a szövődék,
enyém az ütem, a test,
a függő, figyelmetlen,
csavarodó, csendben
kilengő, libbenő árny,
ereimben, ez itt nem vér,
mint fémdetektoros kapuknál,
sípol az érzélem, s földre nyom,
hogyan nem marad atomnyi
lélek töltet a sejtközi térben,
agytörzsi reflex szorításban,
mely inkább rettenet-hegesztés,
mint féktelen ösztön-kegyelem...

ez (én) már nem is ember, inkább
tengermélyi telefonkábelbe tekert,
fuldokló, cet-szerű félelem.

GONDOLATOK A VÁROS-PARTON

Első őrsgékváltás

Szemben, a tömbházon
kis fény lobban néha, s
a kajütté zsugorodott
szobákban, leoltott
színek mélyén,
gyűlik a csend.

Ilyenkor töprengeni kell,
képzelt szárnyakon, fantázia
csőrbe csípve, kíváncsi
imákat küldeni, kis
kém-fohászokat röptetni
idegen tájakon...
de a belső-külső alacsony
felhőkben nem lehet szabadon –
s így suhanás helyett
szűk gondolat-köröket
ír a laza pányvaként
körém fonódó félálom.

Második őrsgékváltás

Idelenn, épületek közt
sárosan fodrozó laguna
az udvar, s a magasban
madár szikrázik néha
ijedten, a kereső holdfényben.

Szavakat kell riadózni,
ébreszteni zilált mondat
egységet, néma szirénák
üvöltő csendjén ugratni
igéket, hason kúszó főnevek
sorát, s mire képzett
szöveggé válna, s parancsra

várna pár nappal is
bevethető frázis, lázadás
törne regulát,
s tehetetlen dühvel nézném,
– hogy hagynak szótlan engem –
elmasírozni a kompániát.

Harmadik őrségváltás

Odalenn, tétován ütődik
tömbház falaknak néha
egy imbolygó-kántáló csónak
– s azonnal lőrészé szűkül
egy fénykör –
itt, a hajnal szúrt sebeit
figyelem a kiszenvedő éjjelen,
üresen, némán, magamnak,
mint nyitva felejtett ablak.

VERS VASÚT

Szinte hetente kigördül,
kattogva néhány sor,
távoli vágányon összeáll
egy strófa, s mikor a
gőz, vagy villanylelkű
szörny lopva az élre oson,
kész versek vesztegelnek,
fagyott sínpárokon.

Naponta csattog váltókon,
néhány szó kiutat kutat
a vas hálózaton, s míg
csillogó, dalos szerelvények
kacagva gyorsulnak mellettük,
félve átsíklanak a
jég-pályaudvaron.

Szinte naponta síklanak ki,
rímek zuhannak a semmibe,
s néhány igekötőn függve,
kicsavart sorok csordulnak
a töltésre.

Hetente indulnak versek,
tetőkön távolba tekint az
őrség, s mintha a vas
taktusból sorsukat lehetne
jósolni...
– vég nélkül vágtatnak olvasva,
vagy feledve –
...az alagúton túl,
felrobbant felhőkből, feketén
szállong a varjú-konfetti.

FEKETE-FEHÉR

Nappal börtönöd az ég,
rúdjaian száradó göncök,
felhők ráncolnak könnyedén,
s a szélben sötét, villanó
erdők rácsa vetül a síkra,
zárként csattan néha a távol,
s ha az eső-kulcs csörög,
cella-magányodban féled
a becsapó feszültséget.

Éjjel börtönöd a föld,
ha a vak ég széles árja
álom-fulladásba hív,
s út-illathoz szokott tüdőd,
kábultan köhögve vágy levegőt,
ha lelked egyetlen rántása,
űrbe tépné vetkőző szíved,
hogv észrevedd, millió csillag
hegeszt új ketrecet fölötled

TEJ

Csókként várt, mintha szerelmi
álomból merítene kezébe, mellére,
s anyám volt a kíváncsi megadás,
a nő, ki először lát kis férfi állatot,
érez önző harapást...
s figyeli azóta, vére s teje közös
kortya hogy rázza ereim rácsát
nevetve, szorongva.

LÁMÚR

Első szerelmem karcsú fíntor,
kis kuncogás volt valahol mélyen
az arcizmok alatt lopózva, szerényen,
meglepve állt, hogy hát így néz ki a
nagy ő kis betűkkel szedve, s a pimasz,
nyíló öntudat itt illeg már előttem,
sejti, hogy nagyon tetszik egyetlen
mindenem, első szerelmem a kedves
androgün alkat: bizonytalan körvonal
néhány szeplő körül, kissé kancsal,
téglavörös hajjal, rendszerint jóllakott,
s ilyenkor mosolyában könnyed legyintés
suhan a világra, cinkos kacsintás s öröm-hangyák
csiklandják bőröm.

Ahogy emlékszem alig zavart e kapcsolat,
s az első randevú, a figyelmes, halk szavú
önimádat ... hol virág, vacsora, limuzin
helyett elég volt néha – naponta –
csodálnom magam a tükörben.

SKÍZIS

Széthullok szálakra, s
bár vak éj-kútba hullva
érzem néha, holmi ócska
idő-pumpa kis reményeket
nógat körbe, s kering e furcsa
belső űrbe ezer kis lelkem
forogva-szédülve, s a reggeli
kelet fényben idegen nap
villan hátukra fordult, döglött
vágyaimban, egy sosem érzett
szerelem korát ünneplem
születés-torát, s úgy vélem
széthulltam szálakra, nincs
kegyelem...
mint cirkuszi belépőnek
hozott, félelmeknek dobott
kis állat, nyüszíték testemben.

FRAKTÁL KÉP

Engem sietve öntöttek az angyalok
s így torz tükör, jövőendő szilánk halmaz
vagyok, üvegkéregbe zárt röpke álom egy
kalapács-árny alatt, membránon megmaradt
felületi feszültség, robbanni kevés füstölgés, s bár
néha – vendégségben – meztelen test hever hűvösen
rajtam, engem nem, csak magát látja a visszaverődő
vágyban, s ahogy nyújtózva bontja testét, önmagát szövi az
este, inkább megfojt csak hagyjam, hadd szeressen önmagába...
Engem az ördögök is sietve öntenek, s kezük alatt újra torzulok,
ha javítani próbálják, mit eltoltak az angyalok.

OKTÓBERI KÖNYVÉGETÉS

Mint régi, égi könyvből hullanak
kitépett lapok, s rémület libben
ágról-ágra, hogy acsargó szél
harap már háncsot, s szabadon
lüktető fa-erek fröccsentik rozsdás
vérüket sápadt avar-ágyra.

Udvarunkon vörös máglya-láng
kezd magányos, lassú táncba,
s a tépett szélű, sárga lapok
perzselt pernyeszárnya viasszaszál
még a kifosztott fákra.

NIHIL

Eltűnt, mint homokban üzenet,
mit nyílt habokra másolt, s olvasni
– dagályra emelve – magához rántott
a hold, vagy mint fáradt fohász, mely gerinc-korlátba
fogózva, kulcsolt kézig kúszott, s ott semmibe ütközve
visszahullt a test-toronyba. Eltűnt közülünk egy szó,
sejtekre bízott tartalmak törlődtek, s a megbutult
izmok reflex tára kiürült mára, ahogy vakon
keresi önmagát mindkettőnk, egy
idegen másban.

ALKONY AZ ERDŐBEN

Fönt, egy dombon, mint
erős szélben feszült vitorlák,
csattannak néha a fák,
s az imbolygó tájban botolva
lépek, görbe bokor-karmok
utánam tépnek, nyúlik havas,
még zöldet nyáladzó nyelve
egy-egy veszett ágnak.

Mellettem lompos ösvény rohan,
s az acélszürke légben vonyító
nyomok lopóznak a télben.

Konok szél rázza, szitál fölöttem
az ég, pucér lelkem körül a félő
test, sápadt énekbe kezd...
Alkony van, s a vicsorgó nyomokon
lopva felém kúszik a felborzolt sötét,
morogva.

CSALÁDOM

Nálunk a nők törékeny, kis
madarak voltak, napba röppenő,
perzselt szárnyú, örök szüzek,
s a zuhanásból mindig mély,
fészek-álmokba menekültek.

A férfiak becsületes, nagydarab
hímek, a régi meséknek mindig
bedőltek, hajnalban harcba indultak,
mint ki fegyver s ösztön nélkül,
meztelenül, ölni készül...
s a vadászatnak estére békés
sorban állás lett a vége.

IDŐCSEPPEK KÖZT

Vannak éjek, mikor fertőzött
minden ölelés, s mint sárba taposott
csillag fuldoklik saját fényudvarba
zártan a gesztussá sorvadt gondolat,
mikor, mint ismeretlent, testem
gyanakodva fogad, s félve remél
megszokott világot, hol biztos a tej,
a szó, könnyed a hajnal, s minden
álom világgraszoló, hol jövőbe várt,
s néha jelenből lopva szökött a lázadás,
szerelem volt fűben feküdni, s életre
szóló csatákról döntött egy suta
kézfogás.

Vannak napok, hogy néha kileng,
kicsit támolyog a világ, s a tények
vigyázzba merevedett tengelye ferde
árnyá görbül, mikor elég a véletlen
törvénye, s minden mi életnagyság –
halállá törpül.

TÜKÖRÖM-TÜKRÖM

Otthon, a fürdőszoba-
falon, mint jég alá fulladt
buborék, lomha árnyként szétterülve,
egy tükörben lakom, s e kristály környezetben
megállás nélkül növekszem, csak szemem morcos
úr, figyelő sejtelem, s ha reggelente szikrákra reped
a fény, s cikázik egy félig abbahagyott lény, a tükörkép
nem enyém, nem is másé... egy felsejlő, beteg látomásé.

A kék térben egyetlen jelen az ízekre szedett Isten.

Üvegvaló, mögötte semmi, s a mélyben fejtől-lábtól
összerakva szépen, mint rémült kis víziók,
csendben osztozunk az Úrral
minden alkatrészen.

KÉRDŐ

Miért veszekszünk hullott
emlékek felett, s mint ijedt
szülők ringatunk kihűlt szavakat,
holott álmainkban lassan elvetél,
s püffed minden mondat-magzat?

Miért szeretek, ha önmagam
kutatom idegen másban, s míg
konok sírrablóként keresem veszett
kincsek nyomát, pihenni tükörképpel
térek csend takarók közé, s unalmam
vágyakat lop néha az ágyba?

Miért mindig torszerű a nász, ha
reményem elvész, mint kisgyerek
kulcsa, s imáimban folyton hazudnom
kell érte, ha minden kérdésemre nem
egy, de száz isteni visszhang kong halk
kolomp-hangon, a levált retinájú éjben?

BÁL UTÁN

Bennem fészkel,
a tavaszi köd, mint
széthulló színek vak
üregek mélyén, s e révült,
vágyba szédült testbe is kevesebb
sejt kúszik, mint vörös moha a korhadt,
kifordult éren... mintha már fel lennék halállal telve.

Bennem fészkel,
s lomhán dermedt lélek
után kutat a nap, mint
kútmélyben csobbannak
öngyilkos sugarak, én veled
még szerelmet játszanék, de fázik
bennem a félelem, hogy míg ajkadról
ajkamra csókot harapok, megfulladok.

Nincs már köztünk
tánc, csak együtt botló
lépések tétova sodra, s ha
egymást meg is váltjuk néha,
köztünk fekszik, feszélyez, mint
egy rokon-hulla, a néma türelem.

GONDÚZÓ, ANYÁMNAK

Honnan van
szemedben állandó
alkonyi fájdalom, ajkadon
szavakban szétpergő tépett délibáb,
vagy ráncaid mélyén miért hallgat, mint
büntetett gyermek a konok csend, hisz én
homlokod mögül származom, s a semmire
vágyva, minden kell nekem, honnan
a hangokra fogyott lélegzet, a
sarokba szorított, mégis
nyűszító, éhes élet,
ha tudod, hogy
heverő kő vagyok,
s te vagy a kéz, mely
ha akar, belőlem építhet.

ÉLVETEMETÉS

Itt fekszel lelkedbe temetve,
mint perzselt puszta, hőtől
repedt sár, egy halom füledt
emlék alatt, s hólyagzó lelked
zavaros nyirokként gyűjt
félelmet, hiába a beomló
tüdők üszkös hangereje,
izmok nyikorgó rugója,
a lemondó felugrás, szemek
elé lendülő kéz, a védekező
megvakulás, hiába a furcsa
test, toronyba befelé ordított
fohász, a kiégett sejtfa­lak közt
csak egy félisten tanyáz, s mint
fáradt, vén inas téged még kiszolgál,
de ha a fennmaradó, puffadt csendben
a megváltásban leáll, felőle felfordulhat
körülöt­ted a csodákra éhező világ.

JELENTÉS A JÁTSZÓTÉRRŐL

Mi tudjuk, milyen
Nektek ott, a felhők
felett, abban a furcsa
rózsaszín zugban,
s a tompa boldogságban
elpuhulva milyen, ha
a halál-díjat befizetve
lecsavart félelemmel
égtek, tudjuk ha sírtok,
s idelelni, a megáradt
játszótéren, tükröző tócsákon
pengve gurulnak aprópénzként
az esőcsepp-könnyek, látjuk
azt is, ha nevettek, s helyben
totyog a száradó homokban,
mint jární tanuló unoka,
a billegő hinta...

Mi innen kémlelünk,
lehallgatunk titeket,
s a mennyei jelentésre,
mindig egy konspiratív
Isten nyom pecsétet.

PÁLYAMUNKÁK

Mint vén vasutas, sínek
közt botlik a sötét, késői
álmok zörrennek laza keréken,
s miközben kocsiról-kocsira
jár a korai halál, végtelen vonatok
robognak a kigyulladt égen.

Mi mind ütközőkön születünk,
s élünk egymás mellett, míg a
pályaudvar csöndje be nem temet,
míg a minket hívó lokomotív szavainkat
jóslatokra vágja, s a felvillanó emlék-ablak
csak röntgenkép az éjszakában.

Mint ájult vasutas, sínek közt
hever az Isten, a menetrend rég
megszűnt már a mennyben, de
velünk kifut még az utolsó járat,
s a végtelen töltésen, a semmibe vágat.

NÁSZAJÁNDÉK HELYETT

Látod kicsim, álmunk már
mások álma, mint gondos
kofák a fényesre törölt almát
rendeztük vágyaink, s reményeink
idegen szolgálta egyenként oltárra.

Itt maradtunk meztelenül,
s míg testünk, mint folyó
felett hajnali pára, cseppekre
bomlik, elsodorja más
szerelmek párzó iszapárja,
ölelésünk, a falak közti
titkok vára eladó rom,
s akad majd ki innen épít,
lop belőle, megcsodálja.

Kicsim, remélem, hogy a
gének szűkös mélyén maradt
még láng, mit más nem láthat,
s mely mindig hazavezet, ha félve
felfeszítjük a lelakatolt éjszakákat.

Privát mértan

NAGYBÁTYÁM RAJZOLOM

Cím nélküli képre

Mindig bekopogsz zárolt
álmomba, hátat fordítva
várod rajzoljak neked arcot,
s a vonásokra csak görbe
váll, szomjas nyak szögei
utalnak, a hátttered, mely
mint hajnal-máglya a
rádobott éjt, emészti tested,
s míg a gőzölgő homályba
olvadt alak csorog retinámra,
kéreleds hagyjam szárnyaid a
francba, embert rajzoljak a
lapra...

s én nem teszem, nem tehetem, mert
megfagyott már a grafit-vér erebben.

EGY FESTMÉNYRŐL

Ady József: Egyre erőtlenebbül, 1991

Csak álmodban éltél
s ha magadban, néha
néma sejtgerenda-
présbe fogva, láttál
kevés napot, csókot,
szerelmet, mit senki
sem szeretett...
metszett tested, érgyökéren,
csalódott töviskörték sorát,
születéssel szívta a halált.

Csak álmodban élhettél,
ébredni nem mertél soha,
s ha néha saját szíved
alatt pihentél, mint
szárnyas magzat...
bölcsőd is volt a lüktető,
bíbor, bordázott izomtető.

ESŐBEN

Ady József: Szénrajz (1989)

Hosszú szálakban olvad az ég.
Esik, mintha egy nagytestű isten
pulóvere (el)bomlott volna,
s az utcán, bokáig érő vízben
– csalóka Velence-érzés –,
egymásba fogódzó papír-csónakok
koccanó sora...

Itt a száraz félhomály,
a pince vakuló tükrében
fáradtan bámuljuk egymást,
én, s a konyak-vacsora.

DOHÁNY EROTIKA

Ady József: Szénrajz (1986)

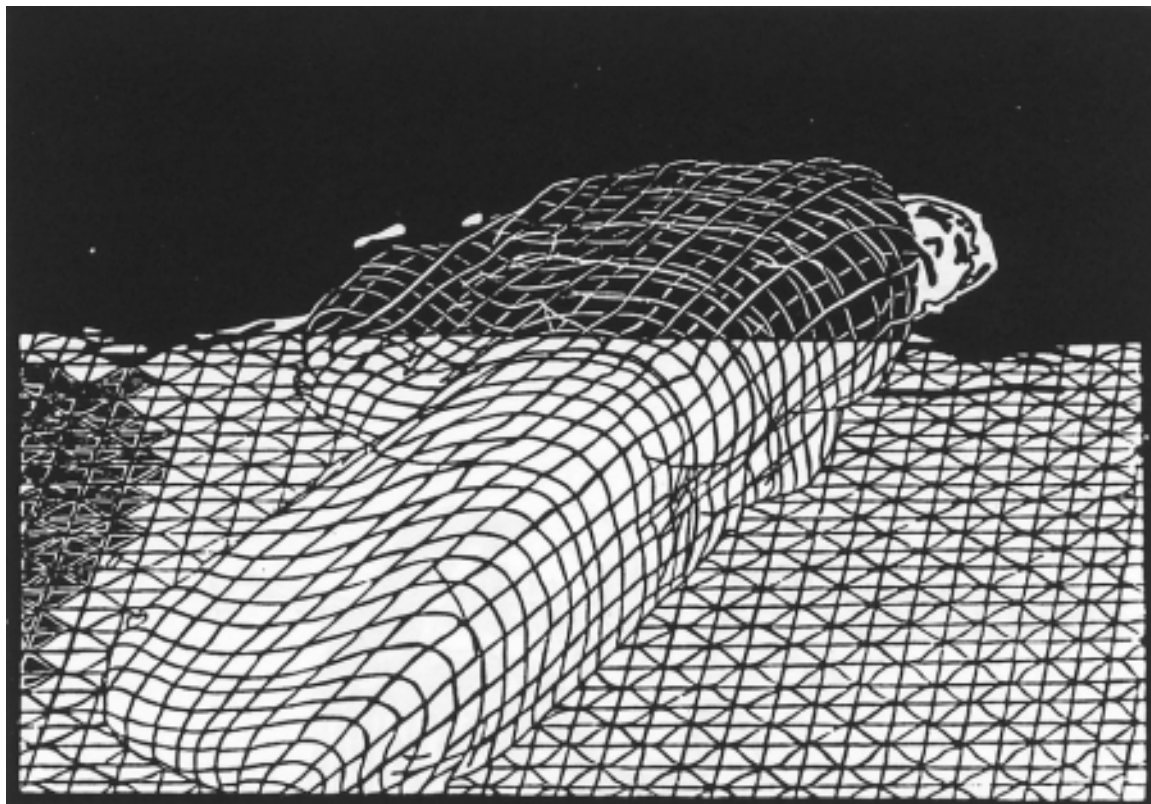
Kedves, te sosem cigarettáztál.

Kezed finomkodó, hajnalból
szótt pillangó, napveretes könnyű
kis csipesz, sosem birtokolt
félénk ölelésben kívánt-félt
dohány lángot, szabad parazsat,
– míg mások gőzgép pitvar-kamrába
zárva izzanak dohogva –
s a nikotin-álomra várva,
nem fújtál glóriát házi istenek
feje fölé, szürke felhő peremen
állva.

Kedves, te még senkit nem
vontál magadhoz öngyilkos-
parázna, hamvasztó csókba.

HÁLÓMBAN

Ady József: A háló (1983)

Eljutottam a szeretetben oda,
hol szeretni csak mást tudok.

Eljutottam a gyűlöletben oda,
hol gyűlöletem magam ellen fordul.

Szeretet-gyűlölet hálókban lassan,
Halász és halott vagyok.

AKT

Ady József: Szénrajz (1984)

Nézd kezeim, olyanok
mint a nappal és éjszaka,
mely időtlen menetrend
szerint öreg és fiatal.

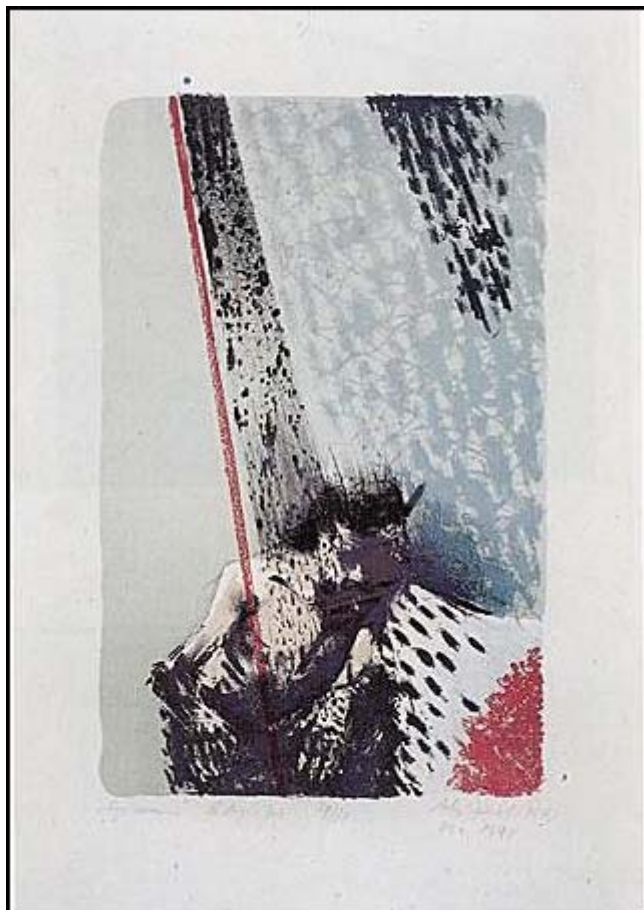
Nézd kezeim, olyan
vidám egyik, ecsetet
merít a hajnalba, s
lendülete vászonra
préseli a tájat.

Nézd a másikat, milyen
fáradt, csak a halántékról
ránc-árkokban futó havat
rajzólná néha ...
tagolva, ha lehet így rajzolni.

Modellt ülök, s két
elszánt művész engem feszít vászonra...
meg sem született, vén csoda.

VAKVÁGÁNYON

Ady József: *Ego sum* (1990)

Itt ülünk kettesben
én, s véremben valami
végzetes, mostoha.

Itt ülünk kettesben,
kihűlt düh és iszonyat,
s álmaim távoli porában
még látom a remény
utolsó kocsiját, hogy
sikerül érpályák talpfái közé
siklatnom a robogó halált.

PRIVÁT MÉRTAN

Ady József: *Érzelmes szimmetria* (1979)

Magas vagyok és sovány,
(a házhoz időm és pénzem hiányzott)
geometria talány,
karok és fürtök kusza
egyvelege, mint nyári
lángban önmagát
ölelő szőlőtőke.

Magas vagyok és magam,
(így emlékszik unokaöcsém is)
s alkatom nem jogosít
ölelésre, mert szögek nem
fognak körül köröket...
s a körök úgyis elfoglaltak.

Önmagam sovány fia vagyok,
egyenesek és hullámok fura
egyvelege, mintha véletlenül
egymás mellé kerültünk volna:
érzelem és szimmetria.

KETRECBEN

Ady József: Ketrecben (1991)

Furcsa lakó a szívem
itt, a csontjaim közti
páncélszekrény-magányban
fuldokolva verdes, üteme
már nem ének, valami
sóhajszerű dobbanó suttogás
– nem értem és alig hallom –,
lassú köröket kavarva lebeg
elárasztott mellkasban, ő
s vele úszó türelme.

Ha kivenném, ablakba
tenném, szabad szóárba
a láblóbáló kis pletykást
s párkányra ülve néznénk,
hogyan tölt meg éj-aklot
s hajt haza az alkony egy
jóllakott napot...

de olyan sovány, rémült,
s csont rudak közé fáradt,
megszokta a rekeszizom
zárat, gerinc bilincset,
hogy bár ígérek neki
bármilyen kincset, itthagy
s magába zárva ráomlik
testem magánya.

KENTAUR

Ady József: Szénrajz (1984)

Azt álmodtam, kentaur
vagyok, ösztön és szociál-
félelem, kényelmetlen kettős
egység, egyik sosem
alszik, rúg keményen
mint fiú az anyaméhben,
másik suttogva hord imát
imára, s ahogy a túlzsúfolt
csipke-architektúra, elvész
önmagába.

Egyikük hite halhatatlan, örök
csak mesélne, inna, nőzne,
esküdne hű szerelmet önmagának,
másik már kinézte, hol lesz
puha, örök nyugta egyiknek
a temetőbe’.

Azt álmodtam, mit
kentaur szokott, ha tudja,
álmodni van még néhány éve.

MOZDULATOM METSZETE

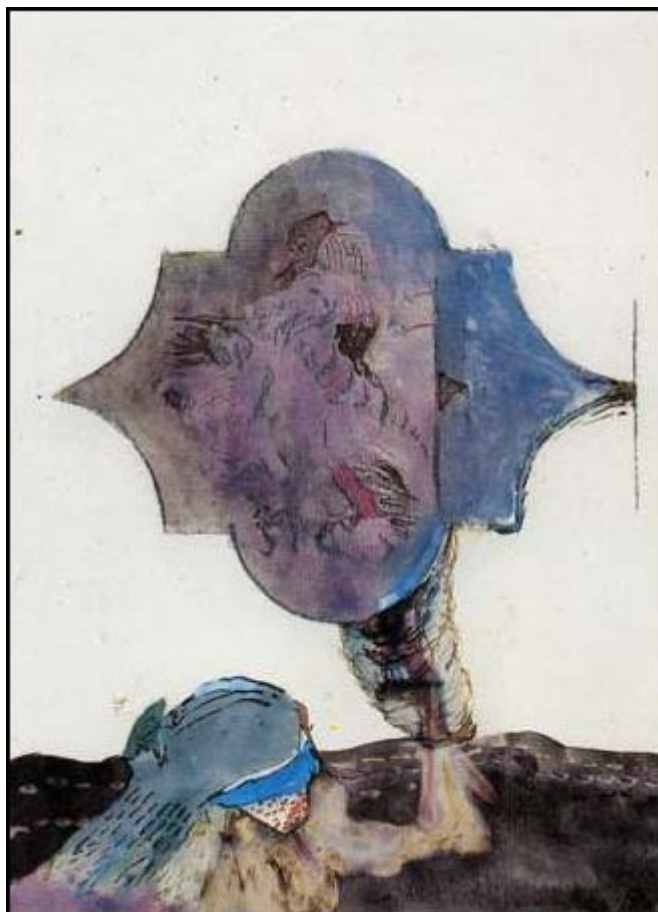
Ady József: Vigasztalás (1983)

Faites vous jeux!
Mindent egy lapra
alapra, makacs ujjbegy
oda-nyomással, s újabb
ránc, inkább diszkrét
repedés a karton alakon.
Felét már asztalra nyomtam,
de még fogom, foggal, tíz
körömmel, testemmel védem,
mint kölykét anyja. Visszavenni
nem merem, hisz körülöttem
a tekintet-örtornyokból
össztűz üti át bőröm, de
letenni mindent, mindenről,
így egyszerre mint semmit,
fölös lomot, bosszantó terhet,
míg élek nem tudok...
valahol már kitörtek egy
ablakot, valahonnan kitörtek.
Fetvozsó!

EGY MONDATBAN

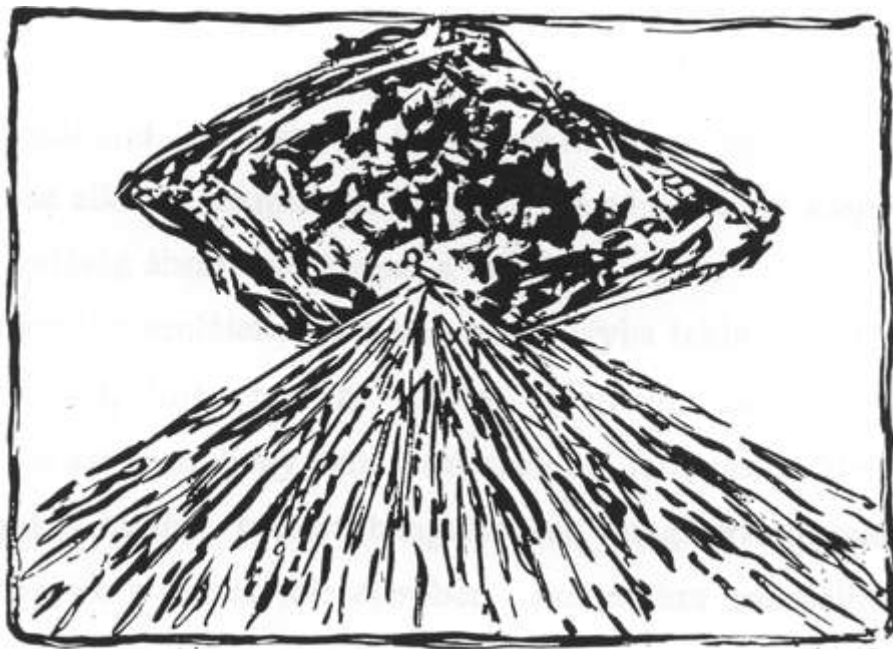
Ady József: Címer (1980-81)

Úgy elkeltem ajándékba, hogy nem csoda,
ha úgy kell újra összekoldulnom magam.

A HEGY

Ady József: *Neomisztika* (1990)

Az égre nőtt hegy alatt
türelmes színek csiholnak
hajnalt, s bár izzadt még
a táj, fülledt a homály,
a magasban, mint poros
kis katonák családom árnyai
sziklákra másznak, hátukon
halott halmokba szíjazva,
mennybe jutnak az elhasznált imák.

Míg az égre nőtt hegy alatt,
szökött színek tábort
bontanak a tető felé,
fémes szélben, hótalpas isten
árul oxigénmaszkokat.

HIÁBA

Ady József: Szénrajz (1984)

Látod kedves, a rámdőlt
izomgerendák alól, beomlott
pincemagány ordít utánad,
s a visszhang, kettőnk közti
romokban, mint éhes állat,
válasz után kutat.

Kedves, köztünk a csendlepel
régén hangokra hasadt, s mint
gyerekkézből szétgurult kerek
kövek, kába kérdések rónak
kusza köröket...

néha bevallom, mérem csókod
melegét, s aggódva lesem, hogy
törli sejtről-sejtre az unalom, a
volt vágyak emlékét.

Kedves, én féltelek, hisz együtt
álmodtunk szárnyakat neked,
s te felejtet, hogy benned van a
mostoha, süllyesztő horgonyok
végtelen sora.

CITO, CITISSIME

Ady József: Szénrajz (1986)

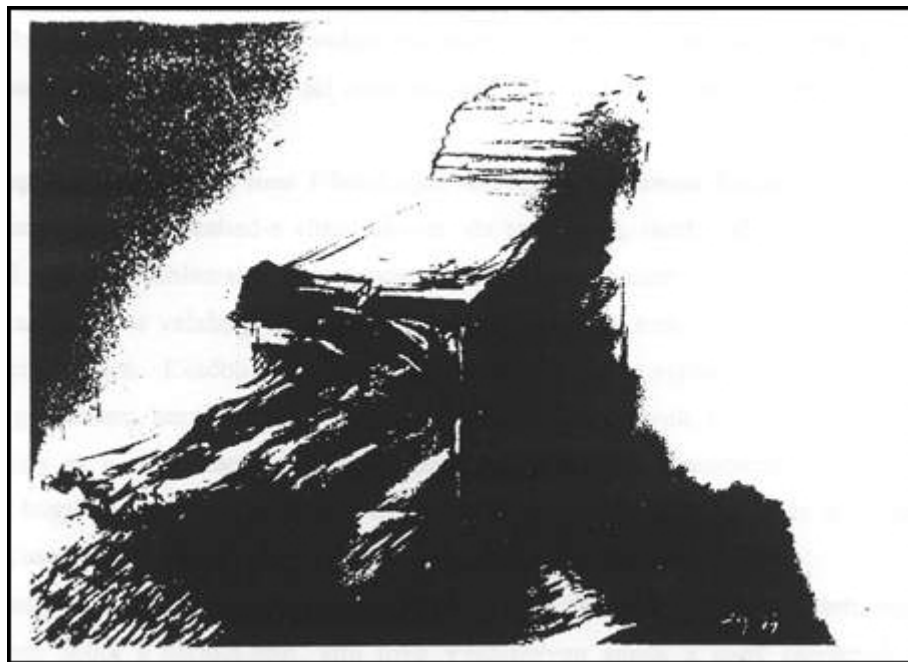

Most már mindegy, kitől
tartasz, függesz, emberhez,
istenhez könyörögsz, magadnak,
másnak kérsz, követelsz, egyenként
feljelented minden vágyad, álmaidban
végzel házkutatást, kézzel írsz, vagy
gépen kiabálsz, ósdi családi remény,
vagy modern az elektronikus fohász,
pitizel, vagy nyersen féltesz, mint
gyermek ha a játék-magányban más
is résztvesz, mindegy, hogy közvetve,
idegen, magasztos kezekbe, vagy saját
izzadt markodban szorítod, nyújtod

felfelé, s mivel égig úgysem érsz,
ágaskodsz kicsit, hátha valaki
észrevesz...
elkéstél, imádba néhány formai erkölcs-hiba
csúszott, s a mennyposta visszadobta:
„Címzett ismeretlen, keressen tovább hiába.”

ÁLOM ISTÁLLÓ

Ady József: Szénrajz (1984)

Mintha deszkák közé
hullnék, holtan, vagy
haldokolva, utolsó korty
fényben fuldokló, bőr alá
süllyedt sápadt érben, idegen
s mégis közeli, személyes térben, hol
ütemre repednek századok, sejtmagjuk
vesztve robbannak a szétnyomott percek,
mintha testembe feledve cipelnék pár bomló
lelket, s acsargó nihil töltene ki a képzelet-rácsok
közti teret, vagy ha gondos árny-segédek ábrándokba
csomagolnak, s a minden esti nemlét után, az ébrenlétbe
továbblopnak...

Lassan ébred a fény, mellettem álmosan bólogat, alszik
még, s álmzabot ropogtat a hintaló...
trójai bohózat.

ÉN, A BÁTYÁM

Ady József: Gyönyörű, gyönyörű nyár! Egresszedés öcsémmel (1991)

Próbálok én is, bár csak álom
vásznon, mint riadtan verdeső
madár, támpontot kereső képzelt
kézzel, valótlan formák közt
gyermeki, ámuló ésszel, festeni,
s míg örült ábránd-vonalkódok
fekete-fehér szárba szöknek,
és sosem látott belső rétek
fölött köröznek az égre lökött
s leszállni képtelen emlék-gémek,
próbálok én is, bár bevallom csak
álom vásznon, öreg szemeiddel
látni, ha nyílik pár félénk színt
egy vidámabb világ.

Próbálok helyetted élni, így
lennem majdnem lehetetlen,
bár ezen a csak általunk
barangolt torz varázs-terepen,
másként értelmetlen.

Egy rövidre szabott életpálya lenyomatai

(Ady Józsefről írták 2005-ben, amikor éppen 55 éves lehetett volna, a Romániai Magyar Szóban:

„1950. április 4-én született Jedden, 1991 novemberében halt meg Budapesten. E két dátum közé kifeszített életpálya: egy tehetség vergődése saját félelmei és a külvilágban egyre korlátozott lehetőségei között. Betegség vitte el időnap előtt, mielőtt művészete kiteljesedett volna. Ígéretes alkotásai, úttörő törekvései ellenére a ‘nagy hiányaink’ elnevezésű fejezethez tartozik.”)

A szép lassan folydogáló fejlődéstörténetem kellős közepébe berobbant Ady József festő-rokon „felfedezése”.

A találkozás kissé más irányba terelte azt az egyszerűen kontemplatív önfigyelést, amelyre ez a kötet vállalkozott volna. Így lett a nézelődésből önismereti utazás egy főhajtásnyi megállóval a tehetséges rokon előtt, majd folytatódhat a körút.

Elméletileg tükörben való szemlélődésről volna szó, egy magányos szembe-sülési folyamatról, melybe a legnagyobb meglepetésemre újabb szemlélő kapcsolódik – Öcsi bátyám, s így már kettesben nézelődünk. Ő csöndben figyel engem, én fizikai jelenlétemet kihasználva kommentálom Őt, és magamat, az Ő munkáját, mindkettőnket. Nem tudom úgy nézni Őt, hogy ne lássam azt is, amint a fehérvérűség lassan végez vele, és bár Ő – ennek ellenére – türelemre int, fittyet hányva tanácsának lázasan vizsgálódok... s közben jegyzetelek.

Végül, egocentrizmusomnak megfelelően, csak saját impresszióim objektíválódnak, miközben Ő mindvégig sugall.

De a kérdés mindig egy: Ő hol van??!!!

Erről szólnak e versek...

Cseke Gábor: Családi felderítésen

Verset sokat írtak már és még többet fognak (ha fognak...). Verseskönyvet is írtak éppen eleget, s nem most jelent meg az utolsó.

A **Privát mértan**, Ady András második kötete is beleillik e végtelennek tűnő sorba, bár a napokban kaphattuk kézhez, a legfrissebbek közül való, és épp egy héttel ezelőtt tűnt föl hivatalosan is a nyilvánosság szemhatárán, a Corvina könyvesboltban.

Szokvány? Nem mindennapi, de megszokott esemény ez könyvterjesztőnek, érdeklődő olvasónak? Talán.

Úgy vettem észre, hogy azért mégis van egy megismételhetetlen egyediség az ilyen könyvavatásokban: általában ezek azon első, nyilvános események, melyeken szélesebb körben hivatalosan is közbeszéd témája lesz egy szerző munkája, mélységtől és árnyalatoktól függetlenül.

Szülővárosában Ady András másodszor ülhet immár a könyvéről hallani-vallani várókkal szemközt, s ennek az adhat majd különös, sejtelmes ízt, hogy kötetének törzsanyaga, s maga a címadó ciklus (a **Privát mértan**) egy sajátos családi felderítés versekben megörökített számvetése.

Manapság ugyancsak nem meglepő széthulló, jobbik esetben széttartó, egymástól térben távol kerülő családokkal találkozni, az életükben beállt veszteségeket, torzulásokat, hiányokat konstatálni. Akik benne élnek egy ilyen szakadozott családi hálóban, a saját bőrükön tapasztalták, mit jelent a személyiségfejlődésben fölfedezni és újra bogozni a rokon kapcsolatokat. Minden egyes fel- és megismert rokon látványosan képes kedvezően befolyásolni a család biztonságérzetét, életrevalóságát, még akkor is, ha csak amolyan „fekete bárányról” van szó.

Hát még, ha olyan értékteremtő, ám tragikus sors feslik föl szerzőnk előtt, mint az 1950-ben született és 1991-ben fiatalon elhunyt Ady József festőművésze, aki történetesen a költő unokabátyja. András 15 éves kamasz, amikor a Marosvásárhelyen élő „Öcsi bátya” megadja magát a végzetes betegségnek. Tulajdonképpen családi hírekből tud valamit róla, ami alig több, mint halvány sejtés: tudja, hogy valamilyen művészember, hogy kényelmetlen fickó a környezete számára, s mindenek előtt azt, hogy beteg, talán gyógyíthatatlan...

Aztán telik-múlik az idő, Ady András felnőtté válik, elvégzi az egyetemet, közben hogy, hogy nem, összeakad a bajusza a költészettel, megtörténik az első közlés is, majd jön a többi, 2004-ben megjelenik első versesfüzete (hiába, rendszerint így járnak a költők), s amikor a másodszori bizonyításhoz gyürkőzve összeseperni készül a felgyült termést, rájön arra, hogy valami hiány mutatkozik önismeretében. Ráébred arra, hogy de hiszen ott van a Józsi nagybátyja szellemi öröksége, amiben tulajdonképpen meg sem merítkezett. És ekkor ugrik be nála a felderítés kényszere: munkák, dokumentumok, emlékezések, kritikák feltérké-

pezése, begyűjtése, értelmezés és rácsodálkozás... Ady József egyre előbbé válik unokaöccse szemében, az addig jobbára kapcsolat nélküli két generáció most kéznyújtásnyira kerül egymáshoz. András, akinek fiatalkora már a rendszerváltás utánról datálódik, kénytelen átérezni s ennek nyomán átélni azt a maga idejében természetes üldözöttséget, amelynek légkörében nagybátyja élete és munkássága ki- és elvirágzott. És miközben látszólag vizuális munkákat, vásznakat, grafikai lapokat, reprodukciókat, lenyomatokat gyűjt be tőle, elemez és értékeli, mind jobban önmagára ismer a részletekben, a napfényre kerülő adalékokban. Képek és rájuk hajazó versek rendre egygyé válnak, összekeverednek, mintha mindig is szimbiózisban éltek volna. A költő a nagybátyját „rajzolja” és a rajzola-
ton – talán nem is meglepetésére – saját maga, a művészetnek élő ember analóg sorsa néz vissza rá:

Mindig bekopogsz zárolt
álmomba, hátat fordítva
várod rajzoljak neked arcot,
s a vonásokra csak görbe
váll, szomjas nyak szögei
utalnak, a hátttered, mely
mint hajnal-máglya a
rádobott éjt, emészti tested,
s míg a gőzölgő homályba
olvadt alak csorog retinámra,
kérelelsg hagyjam szárnyaid a
francba, embert rajzoljak a
lapra...

s én nem teszem, nem tehetem, mert
megfagyott már a grafit-vér ereiben.

(Nagybátyám rajzoló. Cím nélküli képre)

Mit lehet ilyenkor tenni? Végigjárni az utat, amiről az ember nem tudhatja, hogy hová vezet, de amivel tartozik önmagának. Rokonság ide vagy oda, mindenek előtt a valóságos emberi kötelekeken van a hangsúly, amelyeknek méreteit matematikai hűséggel kell rögzíteni. Ez a privát mértan az, ami az emberi hídverések alapjául szolgálhat; ennek révén válnak kiszámíthatóvá a pillérek, a fesz-távolságok, a kilengések biztonsági foka.

Ady új kötete, amennyire visszanyúlás a közelmúlthoz, annyiban előreszaladás is az időben: a befogadó meghaladás lehetséges képletének nyilvános bizonyítása, egyelőre családon belül, de azon jóval túl is – a legteljesebb önmeghaladás jegyében.

(Hargita Népe, 2006)